

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Cap. 1. Deliberatium genus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς εἰς νέον ἐρχομένη-
ωρ,

Βορῦδον ἢ πέτρον ἐπ' ἀνθεσιν ἀαρρινί-
σιμ.

Αἰ μὲν τ' ἐνθα εἰς πεπρωμένα, αἰ δὲ τὸ
ἐνθα.

Ἐστῶν ἐνεα πολλὰ νεῶν ἔπο, ἢ κλισιά-
ωρ.

Ἡδὸν ὁ ἀποκρίθης βαθείης ὄψιχόωντο
Ἰλαδὸν εἰς ἀγορήμ.

Cogitur scilicet populus à nouem vocalif-
k mis præconibus, instar apum racematim ef-
fusarum conuolat, consurgunt Principes,
concionantur. Agamemnonis maiestas qua-
dam dicendi propria est, in Menelao suauis
elucet breuiloquentia, Nestori melleum su-
men cordi est, Ulysses suadit orationem dea-
sam, & hibernis nauibus simillimam. Hæc
ciuili eloquentiæ cunabula, quæ si rectè con-
sideretur, ante Epidicticam cepit, sed nun-
quam perfectionis culmen attingit, antequam
exornatiua huius, & mulcentis suadae, veluti
quodam vberè fecundaretur. Duo autem
sunt eloquentiæ ciuili, quantum complecti
quidem licet, brachia, quorum alterum in sua-
sionibus, & dissuasionibus viger: Alterum in
controuersijs, & iudicij sese promit vberius.
In his enim quasi quibusdam gloria theatris
hæc facultas semper floruit, atque dominata
est. Quamobrem vt totam hanc eloquentiæ
rationem liquidius complectamur, in genus
deliberatiuum, & iudiciale diuidemus.

Duo eloque-
tia ciuilia
brachia.

Deliberatiuum genus.

CAPVT I.

DE monstratiui generis diuicias contempla-
ti, nunc quasi ex amoenissimis hortis in au-
lam sanctiorem progredimur.

Deliberatiuum genus est, in quo celestis
illius Miuerae domicilium, sacrarium The-
midis, rationis, & prudentiæ sedes, fons men-
tis, iudicij, & consiliorum omnium.

Æschylus
in tragedia
de septem ad thebas.

Ἐξ οὗ τὰ κεδνὰ βλασάνει βλεβύματα.
Is olim nobilissimis ingenijs aditus ad
gloriæ, hic dicendi campus, hic cursus
gloriæ, hic triumphorum omnium seges, hoc

eloquentiæ quoddam seminarium. Atheni-
ensis quippe, & Romana respublica cum ex
Aristocratiæ regerentur, & vnicuique, qui
modo ius haberet sententiæ, liceret de rep. &
opinari, & dicere, quam non oratorum co-
piam effudeunt? Ingens erat animorum im-
petus, omni conatu propterantium ad decus.
Inuitabant suis pretijs res maximæ, de quibus
decernebatur, titillabat dulcis ille cebra glo-
riæ, & mouebat reipublicæ amplitudo, & si
nihil decus publicum, priuatum certè com-
modum, cum inde amplissima fierent rebus
familiaribus accessiones, non nunquam incita-
bat. Hinc Demosthenes, hinc Cicerones, hinc
Æschines, & Hortensij, hinc Coræ, & Hype-
rides vigorem, & spiritus in rebus ample-
runt.

Postquam mutatus est Reipub. status, &
penes vnum omnia fuerunt, volitans illa con-
cionum libertas imperio paulatim restricta, &
quæ antea in publico disceptabantur, ab inu-
mentis ad paucos traducta, inter sanctioris aulae
priuatos parietes agitata sunt. Et hæc certè
longè melior, si non ad eloquentiam acuen-
dam promptior ratio.

Nam quot per deliberatiuum genus in istis
Democratijs importata fuerunt incommoda,
qui concionum fluctus, quæ actorum tragæ-
diæ fuerunt, quis ignorat?

Quotus enim erat inter istos oratores, qui
sincere studeret reipublicæ, qui priuatis non
esset inescarus commodis, qui venalem lin-
guam non haberet? Ataque cum ad morum
peruersitatem audax illa, & armata loquentia
accederet, ea ab oratoribus in populum gere-
bantur, quæ iniustissima, & crudelissima ci-
uitates multæ expertæ sunt.

Nunc igitur in regno à popularibus illis
concionibus exclusum deliberatiuum genus
locum habet, partim in Principum consilio-
rijs, vbi ciuili prudentia, & consummata in
rebus peritia, cum graui, & ponderosa qua-
dam eloquentiæ forma vni obtinent: partim
etiam in concionibus sacris, & ad populum
hortationibus, quæ illuminatam sapientiam,
& incensam caritate orationem, non multas
verborum argutias desiderant: Partim etiam
in priuatis rebus, quæ ad vitæ institutionem
pertinent, quo in curriculo nobiles Philoso-
phi, vt Isocrates, Dio Prusæus, Maximus Ty-
rius, Arrianus Epicteti, Plutarchus, Seneca, &
alii feliciter defudarunt.

Cic
Her
Par
rist
Rb
su
rò
w
a
q
w
D
tia
q
m

Præ-